

PRIKAZI, IZVJEŠTAJI, BILJEŠKE

STO GODINA HRVATSKE KULTURE

Prigodom jubileja »Matice Hrvatske«

prof. A. Živković.

Sto godina u životu hrvatskoga naroda uvijek je predstavljalo znatan odsjek, nekad više a nekad manje presudan za njegov život. Koliko promjena što zadiru u najosnovnije uvjete narodna života! Koliko je znalo prohujati teških jada, bolnih i krvavih godina u takovom jednom stoljeću. Ako ih pred duševnim očima pustimo da ispred nas prođu, rijetka će biti stoljeća za koja bi mogli reći, da su nam značila uspon, napredak, miran i sređen rad na podizanju narodnih probitaka... Uvijek borba, smutnje, rat, pljačka, krv i bol... Pa dok se izvanjski i narodni život razvijao pod marsovom zvijezdom, ni u n u t r a š n j i nije mogao nesmetano napredovati. Zato smo kulturno zaostali za drugima, koji su se nalazili u povoljnijem položaju, pa su mogli uspješno sebe izgrađivati i preteći nas u gdjekojem pogledu.

Osjetili su to vrlo dobro naši predšastnici, kad su u vrijeme preporoda evropskih naroda na osvitku devetnajstog stoljeća i sami radosno pristupili u kolo nacionalno osviještenih evropskih naroda. Vidjeli su kako doma kulturno siromaštvo viri na sve strane; shvatili su, da neprosvijećen narod nije pristao među prosvijećene i da se doista prosvjetom stiže k slobodi. U tom se periodu njihova oduševljenja rađa »Matica Ilirska«, da bude žarište prosvjetna rada među Hrvatima, da oblikuje duše hrvatskih sinova te ih usposobi i za veća djela ne samo na prosvjetnom nego i na političkom polju. Zato tim našim ocevima, pionirima preporodna nastojanja među rascijepanim i rastavljenim narodnim jedinicima hrvatske zajedničke domovine — ide danas, nakon sto godina opstanka »Matice«, prva riječ zahvalna priznanja. Na žaru njihove ljubavi grijali su se svi, koji danas s ponosom ističu narodne uspjehe najnovijega vremena. Njima nek je hvala na prvom mjestu! Osnivačima i prvim radnicima Matice Ilirske, a kasnije Matice Hrvatske, zahvalno pokoljenje nakon sto godina izriče priznanje i odaje čast!

Ako je u prijašnjim stoljećima sto godina u narodnom životu puno značilo, u posljednjih se sto godina to značenje osjetilo daleko više. Preokreti koji su nastupili u posljednjem stoljeću neisporedivo nadmašuju zbivanja, preinake, događaje,

promjene i mišljenja iz prijašnjih davnih vremena pred nama. Ne samo u društveno-političkom pogledu, nego napose u prosvjetno-idejnom pravcu. I kad to imamo na umu, tek onda shvaćamo kakovu je ulogu igrala »Matica Hrvatska« u hrvatskom narodu. U njoj se odražavao svjetski život kontinenata i njegov upliv na nas. Lijepa je knjiga i poznavanje znanosti preko nje ulazilo u hrvatski narod. Prilike su tako donijele, da je Matica postala ognjište kulturnog, a u posljednje vrijeme i najživljeg političkog nastojanja narodnoga. Svima koji su preko nje ulagali svoj trud za dobro naroda, prinosili žrtve, trpjeli i stradavali, ustrajući na liniji koju su joj zacrtali njezini osnivači — ide također hvala na izmaku prvog stoljeća njezina života!

Pred nama je i pred »Maticom Hrvatskom« nov život, novo nastojanje i nove zadaće u slobodnoj domovini. Ne ćemo se uljuljavati u ružičaste snove, niti ćemo s druge strane zlogukati. Valjat će nam se pokazati uistinu dostojnim sinovima onih otaca, koji su ovo kulturno središte u život priveli. Na nama je da ga proširimo, ojačamo, unaprijedimo i podignemo u svakom pogledu. U Nezavisnoj Državi Hrvatskoj će »Matica Hrvatska«, o tom nitko ne sumnja, podvostručenom snagom nastaviti svoje kulturno djelo. Poštivajući načela na kojima se ima odvijati zdrav narodni hrvatski život, jačajući njegov katolički nazor na svijet i braneći moralne osnove toga života, moći će jedino korisno poraditi na njenoj boljoj budućnosti!

OSVRT NA KRITIKU »KNJIGE O JOBU«.

Dr. J. Oberški.

U »Glasniku biskupija bosanske i srijemske« br. 1. od 15. I. 1942. (str. 4) napisao je g. Dr. R. S. pod naslovom: Knjiga o Jobu« ne samo kritiku članku (pod jednakim naslovom) od pokojnog sveuč. profesora Bogoslov. fakulteta u Zagrebu, dra Antuna Savića (u »Bogoslovskoj Smotri« br. 5. iz g. 1941. str. 320—340), nego se tom zgodom osvrnuo i na njegove »Oglede« prijevoda Svetog Pisma Staroga Zavjeta. Povodom osobitog tona, koji izbija iz redaka te kritike, smatram potrebnim, da se na nju ukratko osvrnem. Da bude jasno stajalište, s kojega stvar promatram, naglašujem odmah u početku ovog osvrta, da nijesam načelni protivnik objektivne i ozbiljne kritike radova, koji se objavljuju u našim staleškim i stručnim časopisima; što više, takva je kritika poželjna i može doprinijeti ne malen udio u popunjavanju i usavršivanju književnih radova u bogoslovskoj struci, koja je kod nas još uvijek veoma oskudno obrađena. Kad posmatramo ovakve kritičke prikaze u stranim stručnim časopisima, onda zapažamo, da se nastoje pisati bez animoziteta, sine ira et studio, jedino